

خهته نکردن جوړیکه له توندوتیژی دژ به میینه

گه نج و تو مارکردنی دورا نیکی تر له دواي هه لېزار دنه گانه وه

توانا شارمزوړی

لهو ژینگه نا هه موارو پرده درده سهری و داته پیهوی که پییده تر پیت کومه لگای کوردی گنج هه میسه خاوه ن پله یه که مه له ودرگرتنی زورترین ددرده سهری و نه هامتیه یه کان، بده پویکی تر دا گنج نالیه تیکه بؤ سرخستنی زوریک له بزواته کان و خه ون و مه راهه کانی حیزبه پاوه ن خاوه کان، به لام همر نم نالیه ته به هه مان توانایی و یگره زیاتریشه وه ناتوانیت نه پتوانیوه لهو گنژاوهی دور بخاته وه، به قازانجی خوی و سهرکه وتنی خوی پیشره ی بکات تا نهو ناسته ی به قه لاچوکر دنیکی هینواش خودی خوی له ناو ده بات. زوریک له گه نجانیس به وه گه یشتون که نهوان نهو پالوهانه نین که به همر شتیوهک بیت وزه کانی بیه خشیته چاره سهری. نم کلؤلی و چاره رهبیه ش بهو کاریگره یانه بده ستهاتوره که په روه رده ی کومه لگای کوردی و چاوه سستی سیستمی سیاسی له ناستی واقعه دا نابینای کوروه و خستویه تیه نیو دنیایه کی خه یالییه وه که گه ر بیه شویت و مه یلی ده ریزبون بکات نهوا نه توانیت و بؤ هه میسه له ناو باز نه یه کدا بسوریته وه و توانیاهه کانی به فیرو بجیت یان ملکه چی ژیر ده سته ی بکات و وک بؤ هه مایه ک به نارزه یوی خوی هه رکتیک ویستی و بؤ همر لایه ک گهره کی بیت بیسوریتیت. گنج شانسیکی گهره ی بووه له دؤرانه کان نمونه یه کی به لگه داریش بؤ نه وه نهو مایه پوچیه یه که له دواي زیاتر له هه ژده سال حکومتی سده قتی کوردی بده سته پتوانوه. رهنکه نومیدیکي گهره لای گه نجان بؤ دهریزبون له نه هامتیه کانی هه لېزاردن رابور دوی بیست و پینجی حوت یوبیت نهویش بهو فره رنگی و جزیه جزیه ی لیسته کان که زوریک له پششبینیه کان نومید به خشوبون نه مه ناک بؤ گنج، به لکو بؤ ته اوری چین و توپزه کانی ناو کومه لگا، به لام هه مو نهو نومیدو پششبینیانه له دواي هه لېزاردن به ناراست شکانه وه و نیاتوانی دؤخیکي گه شپین بؤ گنج ده سته بهر بکن، وک هه مو جاره کانی تر به ختی گنج دؤرانیکی تری تو مار کورده. له هه لېزاردن رابور دودا ته ناته نهو لیستانه ی هه لگری که شکوکی چاره سهری گه نجان بوون، به ناوی گه نجانه وه هاتنه مه یان به هوی هیرشی لیسته کانی ترو به هوی نه بوونی په یروه یکی کاراوه نه یاتوانی نه نجامتیک بدورنه، لیسته کانی تریش که که شکوکیان خالیه له همر به هه یه کی گه نجانه، واته نهوانی که له رابور دودا بکوژی توانای گنج بوون، له هه لېزاردن هه به مه به سستی نیستیغلال جارنکی تر گه نجانیان و دید خسته وه، به لام به کوتایی هاتن و تپه پرنی هه لېزاردن به دؤخی جارانیان چونه وه و کس و کولیان له دواي نهو زریانه نیشته وه و دیسانه مه دالییه کی تری دؤرانیان به سنجی گه جاندا هه لواسی، نه مهش بهو مانایه نا که گه نجان نه یاتوانیت له روه ی توانییه وه بگنه نهو پؤسته، به لکو بهو مانایه ی ریگریه کان و بهر به سته کانی برده م به شداری گه نجان له روه یوشوکی سیاسیه ی جارنکی تر له تاکتیک به ناچار له نهو دؤرانیان دهبه نه بتایه ت که گه نجان له بواره تازه کارن و سهره تایانه دپنه مه یانی به شداری سیاسیه وه، نهوان چن دین سالی شوژی شاخی پرله بازدان به سمر ناگرو په رینه وه له سدان روه یاری هه یه یانی پرله نه پنی له سدان داستانی سپره و سهره ن، له کوکی گه نجانی تازه پیکه یشتوری مه ده نیخوازو دیموکراسی خاوه دتوانن په ی به قیله سیاسیه کانی نهوان بهرن، ناخر نهوانی خاوه ن ده سته لاتی زیاتر له هه ژده سال خه باتی شار بؤ کوکر دونه و خرکردنه وه سهرودت و سامان و خاوه نی ده یان راگه یاندنی زمان درپؤی ناشر او ده یان راگه یاندنی ژیر به ناچار له لوس، له کوکی دتوانریت به گه نجانی گیران به تال و خاوه ن چند روژنامه یه کی لوکالی که به پرته پرت جارو بار درده چیت دتوانریت سهرکه وتن تو مار بکرت و گه نجی مه ده نیخوازو شار هزا به نه قلیکی گه نجانه وه بخاته په رله مان، بؤیه جارنکی تر نهوه ته نکید ده که مه وه که لیمه (گه ره لاؤژییه ی) ناوی لبتراوه کومه لگا هه رگیز گنج ناتوانیت له دؤران زیاتر هیچ بدوریته وه تاته و گه ندله کارو قورغ کارانه له ده سته لاتا بن سیستمی سیاسی له هه نوله گاندا بیت.

راسپارده کانی راپورته که
 راپورته که ی تیمه کانی هؤشیاری خه ته نه کردنی میینه چند راسپارده یه ک ده خاته بهر دم لایه نه حکومتی و ریگره یه کان بؤ کوکرتو لکر دنی دیارده که:
 ۱- کابینه ی نویی په رله مان یاسای قه دهغه کردنی خه ته نه کردنی میینه په سهند بکات، پرژوه یاسای قه دهغه کردنی خه ته نه کردنی میینه به واژوی ۶۸ په رله مانتر له فریایه ی ۲۰۰۸ له ناو په رله مان ژماره و بهرواری وهرگرتوه، نمرکی لیژنه ی داؤکی له مافه کانی ژنای په رله مان به دواواچون بؤ نم بایته بکات.
 ۲- باشرویه پیش دانانی وه زیری نویی تندرستی له لایه ن لیژنه ی ژنای په رله مان فریایه ی نه جیندای داها توری وه زار تی لیکرت، سهاره ت به خه ته نه کردنی میینه و ستراتیژییه تندرستی به گشتی.
 ۳- حکومتی هه ریمی کور دستان به جیدی پلانیک بؤ روه ی روه ی بوونه وه نمم دیارده یه رابگه یه نیت و زیاتر فراموش کردنی نمم بایته سهرجه م هه لوه کانی حکومت بؤ روه ی روه ی بوونه وه توندوتیژی ده خاته ژیر کومان، به تاییه تی له دنیای دهر وه.
 ۴- وه زار تی هه وقاف و کاروباری نانینی یان همر مه رجه عیه تیکي دیکه ی نانینی له کور دستان به دواواچون بؤ نم دیارده یه بکات، چونکه خه ته نه کردنی میینه له ژیر ناوی (سونه تیکي نانینی نه نجامده ریت).
 ۵- که ناله کانی راگه یاندن به تاییه تی تله فون و رادیو کان روژیکي زور باش ده یینن له پروسه ی هؤشیاری ناو ژنای کور دستان داو روژنامه و گو فاره کانیس وک هیزنیکي فشار.
 ۶- ریگره یه کانی کور دستان به گشتی که مته رجه مییه کی زور یان پیوه دیاره به تاییه تیش ریگره یه کانی ژسان و نافر تان هه وقایه "باهتی خه ته نه کردنی میینه وک خراپترین توندوتیژی جه سته یی و دهر ووسی دؤی کچان و ژنان" باهتی سهره کی چالاکیه کانیان بیت.
 ۷- پیوستی هؤشیاری و کومه کی قوربانیه کانی خه ته نه کردنی میینه له کور دستان دا، به بلاؤکر دونه وه هؤشیاری تندرستی و سیکسی و دهر ووسی و کومه لایه تی.

به ریتومیای و هواکاری تندرستی هیه".
 له کاتی سهر داتی تیمه کانی هؤشیاری خه ته نه کردنی میینه بؤ ناوچه کانی دهر ووسه ی شاری سلیمان، چه مچه مال، شاره زور، رانیه، قه لاؤزی، گه رمیان راپرسیه ک له ناو ژناندا نه نجامدراوه دهر باره ی بار دؤخی دیارده ی خه ته نه کردنی میینه و هؤکاری نه جمدان و نه جمدانی نهو دیارده یه له کانی نیتنادا، له راپورته که دا هاتوره که "۱۱۳ ژن به شداری راپرسیه که بوون که ۹۹۵ یان وه لامیان به لییه، واته ۸۹٪ یان خه ته نه کراون".
 به پیتی ناوچه کان بهم شتیوه ی خواره وه وه لامیان داوه توه، له قه زای رانیه له کوکی ۲۴۴ چاوتیکه وتنی کوچ ۲۴۳ که سیان به لئی وه لاسی نهو دیان داوه توه که خه ته نه کراون و نه یا یه کچ به نه خیر وه لاسی داوه توه.
 له قه لاؤزیش له کوکی ۳۱۰ کچ ۳۱۰ که سیان وتویانه به لئی خه ته نه کراون، هه ربه پیتی ناماره کانی راپورته که پرسپار له ۲۹۳ کچی دانشتوری دهر ووسه ی سلیمان کراوه و ۲۵۷ کچیان ناماره یان بؤ نهوه کور دوه که خه ته نه کراون و ۳۶ کچیشیان وتویانه نه کراون.
 هه روه ها له کوکی ۲۶۶ کچی ناوچه ی گه رمیان ۱۸۵ کچیان رانیگه یاندوه که خه ته نه کراون و ۸۱ یان خه ته نه کراون.
 له راپورته که دا نهوش خراوه توه روه له کوکی نهو ۱۱۱۳ ژنه ی که پرسپاریان لیکراوه ۲۳۲۵ کچ یان هه بوه، که ۱۳۷ یان خه ته نه کراون واته ۵۹٪ خه ته نه کراون و ۹۵۲ واته ۴۱٪ یان خه ته نه کراون: بهم شتیوه ی خواره وه وه لامیان داوه توه: له رانیه له ۵۱۱ کچ ۴۰۱ یان خه ته نه کراون، قه لاؤزی له ۶۱۱ کچ ۴۸۶ یان خه ته نه کراون، دهر ووسه ی سلیمان له ۶۹۳ کچ ۳۵۳ یان خه ته نه کراون، ناوچه ی گه رمیان له ۵۱۰ کچ ۱۳۳ یان خه ته نه کراون.
 له وه لاسی پرسپاریکیشدا که نایا له داها تودا کچه کانیان خه ته نه ده کن، راپورته که ناماره بهو ده دات که ۶۸۱ ژن له کوکی ۱۱۱۳ ژن بروای به خه ته نه کردن نه صاوه، ۳۹۴ ژنیان پتیناویه "که سونه تی نیسلا مه و بهر ده وام دهب"، هاوکات ۲۲ ژن به عاده تیکي خویانی ده زانسن و ۱۱ ژن به سونه ت و عاده تی ده زانسن و ۵ ژنیش خویان یه کلاکی نه کردوه توه".

له به شیکي راپورته که دا هاتوره که "ریگره ی مافی مروقی جیهانی به مزوانه راپورتنیکي تایه ت له بواریه وه بلاو ده که نه وه، که به هه ماهه کی تیمه کانی وادی ناماده یان کورده".
 هه روه ک چن دین که نالی راگه یاندنی ناوخوی و دهره کی ناماره یان به مکه میینه داوه، دوا راپورتنی تله فونیتیش له لایه ن که نالی ته لجه زیره و بلاو کراوه توه.
گروبی دکورده کان بؤ روه ی روه ی بوونه وه ی خه ته نه کردنی میینه
 سهره ی هه ملی ریگره یه کان و که میینه کانی میدیای نه هلی له سمر ناسی پزیشکه کانیس به ده سته شخه ی "د. گوزان عه دولا سایبر" و چند دکورتیکي دیکه گروپیک پیکه تیرا، بؤ روه ی روه ی بوونه وه ی خه ته نه کردنی میینه و له سمر سایی نیتنه ریت بلوکیکي تایه تیان هیه بؤ بلاوکر دونه وه هؤشیاری و روه ی روه ی بوونه وه ی نم دیارده یه بهم ناویشانه www.stopfgmkurdistan.wordpress.com.
میدیای نه هلی روه ی روه ی دیارده که دهه وسیته وه
 له بهر واری ۱۲-۲۲-۲۰۰۹/۴ په ده سته شخه ی روژنامه ی **هاولتس** له لایه ن چند روژنامه و گو فاره رادیوی نه هلی کور دستان هه لمه تیکي میدیای ناوچه یه نا بؤ روه ی روه ی بوونه وه ی دیارده ی خه ته نه کردنی میینه. که هه ریه که له (روژنامه ی **هاولتس**، روژنامه، گو فاری لقی، ناوینه کان، رادیوی دنگی نوی، نهوا، ریگره ی هاریکاری یاسای ژنان و ریگره ی وادی) به شداریان تیدا کرد. له ماره ی که میینه که دا ۱۰۰۰ گوکی به خه و ۷۰۰۰ روژمیر و ۵۰۰ نامیلکه به هاریکاری فاروقی مه لاسته فا دابه شکار وه و ۱۷ کلپه ی دنگی و چن دین بهرنامه ی رادیوی په خشکان.
فراوانیونی پلشتی دهره کی
 دواي راگه یان دسی که میینی "خه ته نه کردنی میینه له کور دستان راگرن" له به هاری ۲۰۰۷ تا نه مرو چن دین که نالی جیهانی پلشتی نم که میینه یان کور دوه، له سالی ۲۰۰۹ دا نم پشتگریه فراوانتر بووه و هه ریه که له سفارته ی هؤله ندا له عیراق، کونسولیه تی به ریتانی له هه ولیر پشتگریی مادی و معنه وه ی نم که میینه ده کن، ریگره ی UNAMI زور گرنگی به بایته که ده دن.

داواکاریه کانیانه وه هاتوره، به لام دواي ۳ کوپونه وه له که ل وه زیری تندرستی و سهرجه بهر پیوه ره گشتیه کانی ناو وه زار هت و دانانی پلانی کارکردن، وه زیری تندرستی له سهرجه به لیته کانی په شیمان بووه توه.
 هه روه ها نه وه ده خاته روه که "وه زار تی تندرستی سهرجه ناماره کان به ناراست ده زانیت، به ناماره کانی به شی چاوتیری دایکایه تی وه زار تی تندرستی شه وه که له سالی ۲۰۰۷-۲۰۰۸ له شاری هه ولیر کوکراوه توه و له کوکی نهو ژنانه ی سهر دانی نم به شه یان کور دوه ۳۰۹۲۹ یان خه ته نه کراون".
 له به شیکي دیکه ی راپورته که دا نهوه خراوه توه روه که جیی پرسپارو تیرا مانه، که حکومتی هه ریمی کور دستان که په یامی روه وه روه ی بوونه وه ی توندوتیژی دؤی ژنان به یان ده کات، خه ته نه کردنی میینه وک توندوتیژی ناسیت، له کاتیکدا له دویای هارچه ردا نم دیارده یه به خه ترانکرتین شتیوه کانی توندوتیژی پلین دهر کیت.

نالا له تیف
 راپورتنیکي تیمه کانی هؤشیاری خه ته نه کردنی میینه ناشر ای ده کات که له ماره ی هشت مانگی سالی ۲۰۰۹ داو له کوکی ۲۴۱۵ ژن ۸۶٪ نهو ریژه یه خه ته نه کراون.
 راپورته که ی تیمه کانی هؤشیاری خه ته نه کردنی میینه که به سهره یه رشتی (ریگره ی هاریکاری یاسای ژنان) که له شاره کانی رانیه، قه لاؤزی، گه رمیان، سلیمان ناماده کراوه نهوه دهره خات که ویسرای هه لوه کانی نهو تیمانه بؤ روه ی روه ی بوونه وه ی مه یانی، به لام دیارده ی خه ته نه کردنی میینه بهر ده وامی هیه.
 راپورته که ی تیمه کانی هؤشیاری خه ته نه کردنی میینه له ژیر ناری (خه ته نه کردنی میینه له سیه ی حکومتی هه ریمی کور دستان دا) نوسراوه وینه یه کی ده ستی **هاولتس** که وتوه.
هه ول پیکامه کان
 هه رجه نده له سالی ۲۰۰۵ ریگره ی وادی پششپاری نه وه دایه حکومت که "به دژایه تیکردنی خه ته نه کردنی میینه نم هه ریمه ده بیته پششنگی ولاتانی خوره لاتی ناوه راستو ناویانگیکي نمونه یی بهر همدیت"، هاریچ سهرجه نامارو راپورتنی به لگه کان له سهر نم دیارده یه بلاو کرایه وه و ناراسته ی په رله مان کران، به لام راپورته نویکه پیکامه یی هه مو هه وله کان به یان ده کات، له راپورته که دا هاتوره "دواي پینچ سال نهو مونی کارکردن و روه ی روه ی بوونه وه ی مه یانی دیارده ی خه ته نه کردنی میینه، دواجاو پیکه یی و بهر ده وامی بوونی دیارده که نه بیت هیچ نه نجامتیکي نه بووه".
 راپورته که باسه وه شده کات که له فریایه ی ۲۰۰۸ هه بایته خه ته نه کردنی میینه له دا نیتشته کانی هؤلی په رله ماندا بیدنگی لیکراوه، سهره یی ناماده بوونی پرژوه یاسایه ک به واژوی ۶۸ په رله مانترایشه وه.

وه زار تی تندرستی له به لیته کانی پاشکوزوه توه و ناماره کان به راست نازانیت
 راپورته که ی تیمه کانی هؤشیاری خه ته نه ی میینه ناماره بهو ده دات که وه زار تی تندرستی هه ریمی کور دستان، وک یه که م لایه نی فهرمی به دم

"له ماوهی ههشت مانگدا،

له کۆی ۲۴۱۵ ژن، ۸۶٪ خهته نه کراون"

هاولێتی

راپۆرتێکی تیمه کانی هۆشیاری خهته نه کردنی مێینه ئاشکرای ده کات که له ماوهی ههشت مانگی سالی ۲۰۰۹ دا و له کۆی ۲۴۱۵ ژن، ۸۶٪ی ئهو رێژهیه خهته نه کراون. راپۆرته که ی تیمه کانی هۆشیاری خهته نه کردنی مێینه به سه پرهرشتی (ریکخراوی هاریکاری یاسایی ژنان) لهشاره کانی رانیه، قه لادزی، گهرمیان، سلیمانی ناماده کراوه. له راپۆرته که دا هاتوووه "وهزارهتی تهن دروستی سه رجه م ناماره کان به ناراست ده زانی، به ناماره کانی بهشی چاودیاری

دایکایهتی وهزارهتی تهن دروستی شه وه که له سالانی ۲۰۰۷-۲۰۰۸ له شاری ههولیر کۆکراوه ته وه وه له کۆی ئهو ژنانه ی سهردانی ئهم به شه یان کردوه ۳۰۹۲۹ یان خهته نه کراون". زانیارییه کانی نیو راپۆرته که ئه وه پیشانده دات که "له کۆی ۲۴۱۵ ژن له ته مه نی ۳۰-۵۰ سال ۲۰۰۸ که ده کاته رێژهی ۸۶٪ی به شداریوانی کۆبوونه وه کانی تیمه کان خهته نه کراون". به یی راپۆرته که رێژه که به م شیوهیه وه رگیراوه "له ۲۳ گوندی ده ور به ری شاری سلیمانی، چه مچه مالو شاره زور له کۆی ۲۸۹

ژن ۲۵۲ یان خهته نه کراون واته به رێژهی ۸۷٪"، لهشاره کانی رانیه و قه لادزی "له ۶۴ گوندو شارۆچکه له کۆی ۱۲۹۷ ژن ۱۲۹۲ یان خهته نه کراون، واته ۹۷٪ی کۆی ژنان".

له ناوچه کانی گهرمیانیشدا له "۳۸ گوند له کۆی ۸۲۹ ژن ۵۴۰ یان خهته نه کراون، واته به رێژهی ۶۵٪". راپۆرته که ئهو سه رنجه ش ده خاته روو که "هه موو ئهم ژنانه قوربانین و پێوستیان به رینمایی و هاوکاری تهن دروستی ههیه".

له مباره یه وه راپۆرتێک
له لاپه ره ۱۰۱۳ بخویننه وه